

צו לפי סעיף 56 לפקודת הרוקחים תשמ"א - 1987

המשנה למנכ"ל משרד הבריאות הגיש ביום 16.1.06 קובלנה נגד [REDACTED] (להלן הנקבל) שהוא עוזר רוקח.

לפי האמור בקובלנה הנקבל הורשע על-ידי ביהמ"ש השלום בצפת "בעבירה פלילית שלא לפי הפקודה". העבירה בה הוא הורשע היא ייסוק ללא רשיון ויבירה על תקנות הרוקחים (תנאי פתיחה וניהול של בתי מרקחת, חדרי תרופות) תשמ"ב - 1982. על הרשעה זו הוגש ערעור לביהמ"ש בנצרת ואולם הערעור על ההרשעה נדחה.

לפי האמור בסעיף 56 (6) לפקודת הרוקחים תשמ"א - 1981 (להלן הפקודה) מי שהורשע בעבירה פלילית שלא לפי הפקודה אשם בעבירה משמעתית, על בסיס זה הוגשה הקובלנה האמורה.

בבימ"ש השלום הושג הסדר טיעון ולפיו יודה הנקבל באשמה ויגור עליו קנס של שקל אחד (!). ביהמ"ש לא אישר את הסדר הטעון, והטיל על הנקבל קנס של 5,000 ₪ וכן מתן התחייבות שלא לעבור עבירה. בערעור לביהמ"ש המחוזי בוטל הקנס כליל והוגדל "הגבוי" הכספי להתחייבות למניעה מעבירה מ- 5,000 ₪ ל- 7,500 ₪.

עילת העבירה המשמעתית שבסעיף 56 (5) לפקודה מנוסחת בצורה רחבה מאוד. לכאורה גם חניה אסורה נלכדת בו שהרי מדובר בעבירה פלילית שלא לפי הפקודה.

עם זאת מקובל על הכל שלא כך צריכה להתפרש הפקודה. ההרשעה הפלילית הנלכדת בסעיף 56 (5) לפקודה צריכה להיות מהסוג שכל השומע על עוזר רוקח העובר אותה, יאמר, כמובן מאליו, אי אפשר לקבל שעוזר רוקח יעבור עבירה כזו.

יש בפקודה מספיק עילות משמעתיות היוצרות מארג נורמטיבי הלוכד את כל הצריך להילכד בתחום המשמעת והמקצועי, ובכלל זה התנהגות שאינה הולמת. הנורמה הרואה בעצם הרשעה פלילית עבירת משמעת מתיחסת כאמור להרשעה מבישה, והיא נועדה להדגיש את הסלידה המשמעתית המתעוררת בלב כל השומע שבעל מקצוע פלוני עסק בפלילים.

מפרסומים שונים עולה שמכת ניהול עסק ללא רשיון פשתה במדינה כולה, והיא הפכה כמעט לנורמה. כך למשל בדו"ח הועדה הממלכתית בענין בטיחות מבנים (דצמבר 2003) מסופר על כך שקרוב ל- 100% של העסקים מקיימים לפחות בחלק מתקופת קיומם את עסקיהם ללא רשיון (עמ' 149).

בחלק משמעותי של המקרים העבירה נעברת משום שיש קשיים אוביקטיביים הניצבים על דרך קבלת היתר.

בדיונים צבוריים שונים המתקיימים בנושא זה מובאות דוגמאות למכת המדינה האמורה, ואחת מהן היא "עיר הקניונים" בשפיים. הרשויות הרלבנטיות כולן משלימות, ולו על ידי חוסר מעש עם מכה זו.

קשה מאוד על רקע זה לראות בעצם ההרשעה בעבירת ניהול עסק ללא רשיון את אותו מעשה פלילי מעורר הסלידה הנלכד בסעיף 56 (5) לפקודה.

ייתכן אמנם שהתשתית העובדתית העומדת בבסיס האישום וההרשעה על ניהול עסק ללא רשיון, יהיו מהסוג המקיים עילה משמעותית כך למשל בית מרקחת שאין לו שירותי נקיון והגיינה, או בית מרקחת הפרוץ לכל עבר (על הסמים והתרופות שיש בו וכל כיוצא בזה). במקרים כאלו ייטיבו מנסחי הקובלנה לעשות אם יבססו את הקובלנה על המעשה הפסול (הנלכד ברשת אחת מהעילות האחרות שבסעיף החוק האמור), או לחילופין אם יפרטו את התשתית העובדתית העומדת בבסיס האישום וההרשעה בפלילים.

בענינו לא נעשה כך. אולם למעלה מכך, אם ניתן ללמוד ממה שנאמר בהכרעת הדין של בימ"ש השלום, מהערעור שנתקבל, ומגישת המדינה בהליך הפלילי, הרי שמדובר בבית מרקחת שהיה לו רשיון, שנעשו בו שנויים ע"י הסרת מחיצה או מחיצות, שגם לאחר שהיה ידוע הדבר ניתנה לו ארכה להסדיר את הטעון הסדר, שניתן לו היתר זמני, וכשבתווך בין הארכה להיתר הזמני היה פער של 11 יום בהם לא היה היתר.

נראה איפוא שמדובר בבית מרקחת שהיה לו היתר והוא פועל זה כמה שנים כהלכה. יש להניח שזה היה הבסיס לקבלת הערעור על פסה"ד של בימ"ש שלום, ולביטול הקנס. הסדר הטעון בבימ"ש השלום ביטא את תחושת המאשים על קולת העבירה. דברי התובע בבימ"ש על תקופה קצרה בלבד בה פעל בית המרקחת ללא רשיון מבססים זאת.

בכל הנסיבות הללו, וכשהמעט שניתן לאמר הוא שלא ברור מה בדיוק מסתתר, מזווית הראיה של רשויות הבריאות, מאחרי העדר הרשיון הקצר, קשה להסיק מעצם ההרשעה שהמקרה נלכד בסעיף 56 (6) לפקודה.

למותר לציין שאין לפרש את האמור כאן כמקל ראש בצורך להשיג רשיון עסק או המונע בכל המקרים והנסיבות עשיית שימוש בסעיף 56 (6) לפקודה לשם העמדה לדין משמעותי בשל הרשעה על ניהול עסק ללא רשיון.

כל שנאמר כאן הוא שעוזר רוקח המורשע בשל ניהול בית מרקחת ללא היתר, בנסיבות העובדתיות של מקרה זה, איננו נלכד מעצם ההרשעה ומבלי שיש תשתית עובדתית מספקת שתצביע על היותה מהסוג הנלכד בסעיף 56 (6) לפקודה, בעבירה המשמעותית שסעיף זה מקים.

כל שנאמר כאן הוא שעוזר רוקח המורשע בשל ניהול בית מרקחת ללא היתר, בנסיבות העובדתיות של מקרה זה, איננו נלכד מעצם ההרשעה ומבלי שיש תשתית עובדתית מספקת שתצביע על היותה מהסוג הנלכד בסעיף 56 (6) לפקודה, בעבירה המשמעתית שסעיף זה מקים.

משהוגשה הקובלנה מינה שר הבריאות ועדה, וזאת לפי האמור בסעיף 56 לפקודה.

הועדה הגישה לשר הבריאות ביום 3.11.06 דו"ח לפי סעיף 56 (ב) לפקודה ובו המלצה להתלות את רשיונו של העוזר לרוקח [REDACTED] לתקופה של שני חדשים.

פויל יוצא מכל האמור על ידי לעיל הוא שיתכן שמעשי הנקבל (שטיבם המדויק לא הוכח) ראויים להיות מובאים, מכוחם הם לדיון משמעתני. לעומת זאת עצם ההרשעה איננה עילה מספקת להרשעה משמעתית.

סמכויות שר הבריאות לפי סעיף 56 הואצלו אלי, ומכח האצלת סמכויות זו, אני מחליט שאין מקום להרשעת הנקבל במה שיוחס לו.

2006.11.03

ניתן היום

ורדי זילר

נשיא (בדימוס) בית המשפט המחוזי ירושלים